

ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»***

Спеціальність: **С4 Психологія**
Освітній рівень: **перший (бакалаврський) рівень**
Освітня програма: **Психологія**

МАУП 2025

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Експериментальна психологія
Шифр та назва спеціальності	С4 Психологія
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредита / 240 год. Лекції : 48 Семінарські заняття: 60 Самостійна робота студентів: 132
Терміни вивчення дисципліни	5, 6 семестри
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік, екзамен
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	
Дисципліни, які викладає НПШ	
Напрями наукових досліджень	
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	
Контактний тел.	
Портфоліо викладача на сайті кафедри / Інституту / Академії	

Анотація курсу. Вивчення навчальної дисципліни «Експериментальна психологія» сприятиме виникненню в студентів інтересу до здійснення дослідницької роботи з використанням експериментального методу, активізації їх творчої активності. Засвоєння даного курсу слугує підґрунтям для більш успішного проходження студентами різних видів активної практики. Даний курс сприяє формуванню у студентів уявлення щодо специфіки наукового пізнання психічної реальності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є планування, організація та проведення експериментів, обробка та інтерпретація експериментальних даних.

Метою курсу викладання навчальної дисципліни «Експериментальна психологія» є формування компетенцій, що забезпечують розуміння теоретичних основ експериментальної психології, формування в здобувачів вищої освіти вміння самостійно планувати, проводити психологічні дослідження, здійснювати обробку, аналіз, інтерпретацію результатів дослідження, презентувати їх.

Завдання навчальної дисципліни: формування знань щодо закономірностей, умов, принципів застосування експериментального методу в психології; розвиток вміння та навички проведення валідного експериментального дослідження психіки; формування вміння, навички правильно та науково обґрунтовано пояснювати психологічні факти, певні прояви особистості на основі експериментальних даних.

Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення навчальної дисципліни «Експериментальна психологія» базується на знаннях та уміннях, отриманих здобувачами освіти при вивченні таких дисциплін: «Загальна психологія», «Практикум з загальної психології», «Психологія особистості».

Постреквізити навчальної дисципліни. Знання та уміння, отримані студентами в процесі вивчення навчальної дисципліни «Експериментальна психологія», сприяють успішному вивченню здобувачами вищої освіти цілої низки інших навчальних дисциплін, спрямованих на формування професійних знань і умінь: «Диференціальна психологія», «Вікова психологія та педагогіка», «Психодіагностика».

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Психологія», а саме:

Програмні компетентності

Загальні компетентності	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Спеціальні компетентності	СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології. СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ. СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій. СК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження. СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики. СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

	СК14. Здатність до розуміння закономірностей взаємодії індивідів, соціальних груп, спільнот.
Результати навчання	<p>ПР1 Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР4 Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.</p> <p>ПР5 Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.</p> <p>ПР6 Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.</p> <p>ПР7 Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.</p> <p>ПР13 Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.</p> <p>ПР16 Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.</p> <p>ПР21. Реалізовувати програми з міжособистісної та міжгрупової взаємодії які сприяли б позитивному психологічному мікроклімату в колективах.</p>

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	К-сть годин, з них:			Методи навчання/методи оцінювання
		Лекції	Семинарські заняття	Самостійна робота	
5 семестр (120 год.)					Методи навчання: навчальна лекція; бесіда; дискусія; аналітичний; синтетичний; практичний, пояснювально-ілюстративний методи; метод проблемного викладу; інтерактивні методи (аналіз ситуацій; дискусії, дебати, діалог, синтез думок; мозковий штурм; відпрацювання навичок; опрацювання дискусійних питань; інноваційні методи навчання (компетентнісний; дослідницький); кейс-метод. Методи оцінювання: усний контроль (усне опитування, оцінювання участі у дискусіях, інших інтерактивних методах навчання); письмовий контроль (контрольні, самостійні роботи, реферати); тестовий; метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань.
Змістовний модуль 1. Теоретико методологічні засади експериментальної психології					
Тема 1.	Експериментальна психологія як наука	2	2	6	
Тема 2.	Становлення і розвиток психології як експериментальної науки	2	2	6	
Змістовий модуль 2. Методи психологічного дослідження в експериментальній психології					
Тема 3	Класифікації методів психологічного дослідження	2	4	8	
Тема 4	Моделювання як метод психологічного дослідження	2	4	8	
Тема 5-6	Експеримент як метод психологічного дослідження	4	4	8	
Тема 7	Неекспериментальні методи психологічного дослідження	2	4	8	
Тема 8	«Архівні» методи психологічного дослідження	2	4	8	
Тема 9	Організаційні методи психологічного дослідження	2	4	8	
Тема 10	Вимірювання як метод психологічного дослідження	2	4	8	
Модульна контрольна робота					
Всього:		20	32	68	
Форма контролю: залік					

№	Назва теми	К-сть годин, з них:			Методи навчання/методи оцінювання
		Лекції	Семинарські заняття	Самостійна робота	
6 семестр (120 год.)					Методи навчання: навчальна лекція; бесіда; дискусія; аналітичний; синтетичний; практичний, пояснювально-ілюстративний методи; метод проблемного викладу; інтерактивні методи (аналіз ситуацій; дискусії, дебати, діалог, синтез думок; мозковий штурм;
Змістовний модуль 1. Основи підготовки та планування психологічного експерименту					
Тема 1-2	Підготовчий етап експериментального дослідження	4	4	10	
Тема 3-4	Валідність експериментального дослідження	4	4	8	
Тема 4-6	Експериментальні плани	4	4	8	
Тема 7-8	Психологічні особливості поведінки дослідника	4	4	8	

	та досліджуваного в експерименті				відпрацювання навичок; опрацювання дискусійних питань; інноваційні методи навчання (компетентнісний; дослідницький); кейс-метод. Методи оцінювання: усний контроль (усне опитування, оцінювання участі у дискусіях, інших інтерактивних методах навчання); письмовий контроль (контрольні, самостійні роботи, реферати); тестовий; метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань.
Змістовий модуль 2. Математико статистичні методи експериментальної психології					
Тема 9-10	Застосування статистичних методів у психологічних вимірюваннях	4	4	10	
Тема 11-12	Використання непараметричної і параметричної статистик під час опрацювання емпіричних даних	4	4	10	
Тема 13-14	Статистична значущість емпіричних показників	4	4	10	
Модульна контрольна робота					
Всього:		28	28	64	
Форма контролю: екзамен					

Зміст самостійної роботи здобувача освіти з навчальної дисципліни «Експериментальна психологія» передбачає підготовку до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, Інтернет-джерел, виконання практичних завдань (написання рефератів, аналіз проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференціях, участь в конкурсах наукових робіт, підготовці та публікації наукових статей, тез) протягом семестру; самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни; підготовку доповідей та презентацій за тематикою практичних занять; виконання індивідуальних завдань; підготовку до усіх видів контролю, у тому числі модульних контрольних робіт і підсумкового контролю.

Зміст самостійної роботи здобувача освіти визначається робочою програмою навчальної дисципліни конкретної навчальної дисципліни, методичними рекомендаціями для завданнями та рекомендаціями викладача.

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Форми методи контролю.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, уміння використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступи з основного питання;
- усні доповіді;

- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем;

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Поточний контроль знань	Модульна контрольна робота	Залік	Загальний бал
60, з них	20	20	100
Семінарські заняття 48			
Самостійна робота 12			

Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума (проста або зважена) балів за змістовими модулями. Залік виставляється за результатами роботи здобувача освіти впродовж усього семестру. Рейтингова оцінка здобувача освіти складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних балів.

Здобувачі освіти, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку 60 і більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить підсумковий семестровий контроль у вигляді заліку.

Поточний контроль знань	Модульна контрольна робота	Екзамен	Загальний бал
40, з них	20	40	100
Семінарські заняття 28			
Самостійна робота 12			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену (письмово). Студента допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт.

Підсумковий (семестровий) контроль у вигляді екзамену складається з двох складових:

- стартової – призначена для оцінювання заходів поточного контролю впродовж семестру;
- екзаменаційної – призначена для оцінювання окремих запитань (завдань) на екзамені.

Рекомендований розмір стартової складової дорівнює 60 балів, екзаменаційної складової – 40 балів.

Мінімальна сума, за якою екзамен вважається складеним – 25 балів.

Стартові бали формуються як сума рейтингових балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю балів.

Після оцінювання відповідей здобувача на екзамені (виконання екзаменаційної роботи) викладач підсумовує стартові бали та бали за екзамен, зводить до рейтингової оцінки та переводить до оцінок за академічною шкалою.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Модульний контроль. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Експериментальна психологія» проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з навчальної дисципліни «Експериментальна психологія»:

при оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань:

- оцінка «відмінно» (A) ставиться за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% усіх завдань);

- оцінка «добре» (B) ставиться за виконання 80% усіх завдань;

- оцінка «добре» (C) ставиться за виконання 70% усіх завдань;

- оцінка «задовільно» (D) ставиться, якщо правильно виконано 60% запропонованих завдань;

- оцінка «задовільно» (E) ставиться, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;

- оцінка «незадовільно» (FX) ставиться, якщо завдань виконано менше від 50 %.

Неявка на модульну контрольну роботу – 0 балів.

Вище наведені оцінки трансформуються в рейтингові бали у такий спосіб:

«A» – 18-20 балів;

«B» – 16-17 балів;

«C» – 14-15 балів;

«D» – 12-13 балів.

«E» – 10-11 балів;

«FX» – менше 10 балів.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Експериментальна психологія» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше **89 балів** в загальному підсумку) і може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Підсумкова кількість балів, набрана здобувачами освіти за виконання завдань з самостійної роботи, є однією з складових поточної успішності з навчальної дисципліни. Самостійна робота з кожної теми за робочою програмою навчальної дисципліни оцінюється в діапазоні від 0 до 8 балів з використанням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань)

Можлива максимальна оцінка виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань)	Рівень виконання			
	Відмінний	Добрий	Задовільний	Незадовільний
12	12	6	3	0

Самостійна робота включає: поточний контроль на основі виконання практичних або лабораторних робіт; поточний контроль засвоєння знань на основі оцінки усної відповіді на питання, повідомлення, доповіді тощо (на практичних або семінарських заняттях); індивідуальний або колективний проект; вирішення ситуаційних завдань.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
68 – 74	D	задовільно
60 – 67	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--------	---	--

Політика курсу.

Для успішного засвоєння курсу «Експериментальна психологія» здобувачі освіти мають:

- регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і практичних заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;
- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;
- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Експериментальна психологія» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед студентів).

Рекомендовані джерела інформації.

Основна:

1. Бедан В. Б. Експериментальна психологія: Робочий зошит для самостійної роботи студентів-психологів факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА». Одеса: Фенікс, 2021. 75 с.
2. Литвин А. В., Коваль І. С., Яремко Р. Я. Експериментальна психологія: навч. посіб. / Львівський державний університет безпеки життєдіяльності. Львів: ЛДУБЖД, 2024. 316 с.
3. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія. Підручник. К.: Центр учбової літератури. 2021. 360 с.
4. Малхазов О.Р. Експериментальна психологія: практичний посібник. Київ: Талком. 2020. 321с.

Додаткова:

1. Боснюк В. Роль показника розміру ефекту в сучасних психологічних дослідженнях. Проблеми екстремальної та кризової психології 2021. № 2(2). С. 97-109. DOI: <https://doi.org/10.52363/dcpp-2021.2.9>
2. Загальна психологія: підручник / за загальною редакцією академіка С. Д. Максименка. 4-те вид., переробл. і доп. Том 1. Київ: Видавництво Людмила, 2025. 568 с.
3. Максименко С. Д. Медична психологія: підручник / за редакцією академіка С. Д. Максименка. Том 1. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 458 с.
4. Максименко С. Д. Медична психологія: підручник / за редакцією академіка С. Д. Максименка. Том 2. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 520 с.
5. Максименко С. Д., Ірхін Ю. Б., Деркач Л. М., Марусинець М. М., Касинець М. М. Психологічна організація модульного формування когнітивних здібностей: генетико-креативний підхід: навчальний посібник. Том 1. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 384 с.
6. Яремко Р. Я. Емпіричне дослідження нервово-психічної стійкості майбутніх рятувальників. Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві: зб. матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Львів, 28 жовтня 2022 р. / уклад. В. С. Бліхар. Львів: ЛДУВС, 2022. С. 401-403.

Інформаційні ресурси:

1. Найкращі он-лайн курси України та світу. URL: <https://prometheus.org.ua/>

2. Литвин А. В. Експериментальна психологія: курс лекцій у ВНС. URL: <http://virt.ldubgd.edu.ua/course/view.php?id=1118>
3. Цифрова бібліотека тематичних текстових збірок [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.twirpx.com>.
4. Directory of Open Access Books [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.doabooks.org>
5. www.nbuv.gov.ua/ Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
6. http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/ps_02.pdf
7. https://stud.com.ua/29206/psihologiya/eksperimentalna_psihologiya
8. https://pidru4niki.com/14170120/psihologiya/istoriya_rozvitku_eksperimentalnih_doslidzh_en_psihologiyi.